

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2001/389

Karar Sayısı : 2002/29

Karar Günü : 13.2.2002

R.G. Tarih-Sayı :18.04.2002-24730

İptal DavasıInI Açan: Anamuhalefet (Doğru Yol) Partisi TBMM Grubu Adına Parti Genel Başkanı Tansu ÇİLLER

İptal DavasıInın Konusu: 27.6.2001 günlü, 4694 sayılı "Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun"un 1. maddesinin Anayasa'nın 2. ve 48. maddelerine aykırılığı nedeniyle iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenen Yasa Kuralı

4694 sayılı Yasa'nın iptali istenilen kuralı şöyledir:

"30 Haziran 2001 tarihinden geçerli olmak üzere; 20.2.2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 2 nci maddesinin 4 üncü fıkrasının (d) bendinin (1) numaralı alt bendi ile geçici 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "30 Haziran 2001" ibaresi "31 Ekim 2001" olarak değiştirilmiştir."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

İptal isteminde dayanılan Anayasa kuralları şunlardır:

1- "MADDE 2.- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

2- "MADDE 48.- Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir.

Devlet, özel teşebbüslerin millî ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır."

III - İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Mustafa BUMİN, Haşım KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Rüştü SÖNMEZ, Ertuğrul ERSOY, Ahmet AKYALÇIN ve Enis TUNGA'nın katılmalarıyla 13.9.2001 günü yapılan toplantıda, dosyada eksiklik

bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin bu konudaki rapor geldikten sonra karara bağlanmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

IV- YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA KARARI

27.6.2001 günlü, 4694 sayılı "Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun"un 1. maddesinin ESAS HAKKINDA KARAR VERİLİNCEYE KADAR yürürlüğünün durdurulmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiş 25.10.2001 günlü, E. 2001/389, K.2001/9 sayılı bu karar 27.10.2001 günlü ve 24566 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

V - SÖZLÜ AÇIKLAMA

Anayasa'nın 149. ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında 2949 sayılı Yasa'nın 30. maddesi gereğince 24-25.1.2002 günlerinde Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Devlet Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı temsilcileri, Elektrik Sanayicileri ve İşadamları Derneği vekili ve Elektrik Dağıtım Hizmetleri Derneği Yönetim Kurulu Başkanının sözlü açıklamaları dinlenilmiştir.

VI - ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenen yasa kuralıyla dayanan Anayasa kuralları bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava dilekçesinde, sözleşmelerin inikada, vadeye, infisaha ve hükümsüzlüğe ilişkin şartlarının sözleşme tarihinde yürürlükte olan hukuka ve taraf iradelerine göre kararlaştırılabileceği, yasama organının yasa ile sözleşmeleri geçersiz sayamayacağı, hukuk güvenliğini ihlâl edemeyeceği, bu nedenle dava konusu kuralın Anayasa'nın 2. ve 48. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür

4694 sayılı Yasa'nın dava konusu 1. maddesiyle 20.2.2001 günlü, 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 2. maddesinin dördüncü fıkrasının (d) bendinin (1) numaralı alt bendi ile geçici 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "30 Haziran 2001" ibaresi "31. Ekim 2001" olarak değiştirilmiştir.

4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 2. maddesinin, dördüncü fıkrasının (d) bendinin 4694 sayılı Yasa'yla değişik (1) numaralı alt bendinde, "Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirketi, mevcut sözleşmeler kapsamında imzalanmış olan enerji alış ve satış anlaşmalarını TEAŞ'dan ve TEDAŞ'dan devralır. Geçici 4. madde ve Geçici 8. madde kapsamında enerji alım ve enerji satış anlaşmaları imzalayabilir, devraldığı ve/veya imzaladığı anlaşmaları yürütür ve sona erdirir. Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirketinin mevcut sözleşmelerden 31 Ekim 2001 tarihine kadar gerçekleşen devir sözleşmeleri çerçevesinde dağıtım şirketlerine ve TEDAŞ'a karşı üstlendiği enerji satış taahhütleri ile sınırlı kalmak üzere, daha ekonomik bir tedarik kaynağı bulunamadığı takdirde öncelikle Elektrik Üretim Anonim Şirketinden alınmak ve bu halde dahi açık kalması halinde bir yılı aşmamak ve Kurul tarafından onaylanmak kaydıyla enerji alım anlaşmaları imzalayabilir." denilmektedir.

Böylece, Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirketi sadece 31 Ekim 2001 tarihine kadar gerçekleştirecek olan devir sözleşmelerindeki enerji alım-satım taahhütlerini karşılamak üzere enerji alım sözleşmeleri imzalayabilmektedir.

4628 sayılı Yasa'nın Geçici 4. maddesinin 4694 sayılı Yasa'yla değişik birinci fıkrasında ise Kamuya ait elektrik enerjisi üretim ve dağıtım tesislerinden işletme hakkı devri öngörülenlerden devir işlemlerini 31 Ekim 2001 tarihine kadar tamamlayamayan şirketlerin mevcut sözleşmelerinin hükümsüz olacağı belirtilmektedir.

Anayasa'nın "Çalışma ve sözleşme hürriyeti" başlıklı 48. maddesi, "Herkes dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetine sahiptir" kuralını içermektedir. Buna göre taraflar, özgür iradeleriyle ilişkilerini sözleşmelerle düzenleyip biçimlendirebilirler. Bir sözleşmenin ne zaman ve ne şekilde sona ereceğine ancak sözleşmenin taraflarınca karar verilebilir. Anayasanın 48. maddesinde koruma altına alınan bu özgürlük, sözleşme yapma serbestisi yanında yapılan sözleşmelere dışarıdan müdahale yasağını da içerir.

Ayrıca, Anayasa'nın 2. maddesinde Cumhuriyetin temel nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti, insan haklarına saygı gösteren ve bu hakları koruyucu adaletli bir hukuk düzeni kurup sürdürmekle kendisini yükümlü sayan, bütün etkinliklerinde hukuka ve Anayasa'ya uyan, işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlettir. Böyle bir düzenin kurulması, yasama, yürütme ve yargı alanına giren tüm işlem ve eylemlerin hukuk kuralları içerisinde kalması, temel hak ve özgürlüklerin, anayasal güvenceye bağlanmasıyla olanaklıdır.

Dava konusu kuralla daha önce düzenlenmiş ve tarafların özgür iradeleri sonucunda belli şartlara bağlanmış olan sözleşmeler, kimi aşamalarda yeni koşullar öngörülerek değiştirilmekte ya da tümüyle sona erdirilmektedir.

Öte yandan, bir hukuk devletinde hukuk güvenliğinin sonucu olan ahde vefa ilkesi de sözleşme özgürlüğünün korunmasını zorunlu kılar.

Açıklanan nedenlerle, mevcut sözleşmelerin yasa ile sona erdirilerek sözleşme özgürlüğüne müdahale edilmesi Anayasa'nın 2. ve 48. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

VII- İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesinin ikinci fıkrasında, yasanın belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa, bunların da Anayasa Mahkemesi'nce iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

4694 sayılı Yasa'nın iptal edilen 1. maddesi nedeniyle uygulanma olanağı kalmayan 2. ve 3. maddelerinin de iptali gerekir.

VIII- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI KARARI

27.6.2001 günlü, 4694 sayılı "Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun"un 1. maddesi, 13.2.2002 günlü, E. 2001/389, K. 2002/29 sayılı kararla iptal edildiğinden bu maddenin, uygulanmasından doğacak sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların önlenmesi ve iptal kararının sonuçsuz kalmaması için kararın Resmî

Esas Sayısı : 2001/389
Karar Sayısı : 2002/29

Gazete'de yayımlanacağı güne kadar YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASINA, 13.2.2002 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

IX - SONUÇ

27.6.2001 günlü, 4694 sayılı "Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun"un;

A- 1. maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

B- 1. maddesinin iptali nedeniyle uygulanma olanağı kalmayan 2. ve 3. maddelerinin de 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesinin ikinci fıkrası gereğince İPTALİNE,

13.2.2002 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Samia AKBULUT
Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Sacit ADALI	Fulya KANTARCIOĞLU
Üye	Üye	Üye
Rüştü SÖNMEZ	Ertuğrul ERSOY	Tülay TUĞCU
Üye		Üye
Ahmet AKYALÇIN		Enis TUNGA